

# ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Α' ΛΥΚΕΙΟΥ  
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ -  
ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕ.Λ.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΜΑΤΩΝ

## Περιεχόμενα

|                                                                                  |    |
|----------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>1ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 71-72.2 .....     | 3  |
| <b>2ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 71-72 .....       | 6  |
| <b>3ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 73-74.2 .....     | 9  |
| <b>4ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 74 .....          | 12 |
| <b>5ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 74.3-75.4.1 ..... | 15 |
| <b>6ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 75.2-75.5 .....   | 18 |
| <b>7ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 81.2-81.4 .....   | 21 |
| <b>8ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 81.3-81.5 .....   | 24 |
| <b>9ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.2.§1-2.....        | 27 |
| <b>10ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.2.§3-4.....       | 30 |
| <b>11ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.2.§16-19.....     | 33 |
| <b>12ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.2.§20-22.....     | 36 |
| <b>13ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.2.§20-23.....     | 39 |
| <b>14ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.3.§50-51.....     | 42 |
| <b>15ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.3.§51-52.....     | 46 |
| <b>16ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.3.§52-55.3.....   | 49 |
| <b>17ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.3.§55.3-56.....   | 52 |
| <b>18ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.4.§18-19.....     | 55 |
| <b>19ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.4.§19-20.....     | 58 |
| <b>20ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος <i>Έλληνικά</i> , 2.4.§22-23.....     | 61 |
| <b>21ο</b> ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου <i>Ιστορίαι</i> , 3, 75.1-75.4.1..... | 65 |

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 71-72.2**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἴη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλεον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάζοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

**Μονάδες 30**

2. «Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους... καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην»: Ποια απόφαση πήρε η συνέλευση των Κερκυραίων με πρωτοβουλία των ολιγαρχικῶν και κάτω από ποιες συνθήκες; (μονάδες 6) Να σχολιάσετε την αντιφατικότητα των ενεργειῶν αξιοποιώντας στοιχεία του κειμένου. (μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

3. «Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὡς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν.»: Πώς αντέδρασαν οι Αθηναῖοι στην άφιξη της πρεσβείας, που έστειλαν οι Κερκυραῖοι ολιγαρχικοί στην Αθήνα; (μονάδες 4) Να κρίνετε τις ενέργειές τους, λαμβάνοντας υπόψη αφενός τη σημασία του θεσμού της πρεσβείας στην αρχαιότητα και αφετέρου τις συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. (μονάδες 6)

**Μονάδες 10**

4. Ἐφτασαν τότε ἓνα αθηναϊκό κ' ἓνα κορινθιακό καράβι με πρέσβεις το καθένα. Ἐγινε δημοσία συζήτηση και, μετά από ψηφοφορία, οι Κερκυραῖοι αποφάσισαν να μείνουν σύμμαχοι των Αθηναίων σύμφωνα με τους όρους της συνθήκης, αλλά να διατηροῦν, όπως και πριν, φιλικές σχέσεις με τους Πελοποννησίους. Αρχηγός των δημοκρατικῶν ήταν τότε ο Πειθίας, πρόξενος των Αθηναίων. Οι πρώην αιχμάλωτοι, φίλοι των Κορινθίων, του

έκαναν μήνυση με την κατηγορία ότι θέλει να υποδουλώσει την Κέρκυρα στους Αθηναίους. Ο Πειθίας αθώωθηκε κ' έκανε μήνυση εναντίον πέντε απ' τους πλουσιότερους αντιπάλους του με την κατηγορία ότι για να στηρίξουν τα κλήματά τους, έκοβαν βέργες από τους ιερούς περιβόλους του Διός και του Αλκίνου. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 70.2-70.4** [μτφ. 'Αγγελος Βλάχος].

Αξιοποιώντας αναφορές και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να εξηγήσετε πώς η Αθήνα και η Σπάρτη παρεμβαίνουν στα εσωτερικά της Κέρκυρας δημιουργώντας κάθε φορά νέα δεδομένα.

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ομόρριζη λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κλήση, ναυτικό, πομπή, παιθώ, σχέση**.

**Μονάδες 10**

6. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:

(μονάδες 5)

**βέλτιστα:** στην ίδια πτώση στον συγκριτικό αριθμό

**νηί:** στην ονομαστική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

**πλέον:** στην ίδια πτώση στον υπερθετικό βαθμό

**πεπραγμένων:** στην ονομαστική πτώση στον πληθυντικό αριθμό στο ίδιο γένος

**πείσοντας:** στη δοτική πτώση στον ενικό αριθμό

β. Στον ακόλουθο πίνακα να αναγνωριστούν από γραμματική άποψη (πρόσωπο, αριθμός, έγκλιση, χρόνος, φωνή) οι εξής ρηματικοί τύποι: **είπον, είη, ξυνέφερε, γένηται, ένίκησαν**.

(μονάδες 5)

| ρημ.<br>τύπος   | πρόσωπο | αριθμός | έγκλιση | χρόνος | φωνή | ρήμα |
|-----------------|---------|---------|---------|--------|------|------|
| <b>είπον</b>    |         |         |         |        |      |      |
| <b>είη</b>      |         |         |         |        |      |      |
| <b>ξυνέφερε</b> |         |         |         |        |      |      |
| <b>γένηται</b>  |         |         |         |        |      |      |

|                 |  |  |  |  |  |  |
|-----------------|--|--|--|--|--|--|
| <b>ένίκησαν</b> |  |  |  |  |  |  |
|-----------------|--|--|--|--|--|--|

**Μονάδες 10**

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

|                        |             |          |
|------------------------|-------------|----------|
| <b>ταῦτα:</b>          | εἶναι ..... | στ.....  |
| <b>πολέμιον:</b>       | εἶναι ..... | στ ..... |
| <b>πράσσειν:</b>       | εἶναι ..... | στ ..... |
| <b>τῶν Κερκυραίων:</b> | εἶναι ..... | στ ..... |
| <b>τριήρους:</b>       | εἶναι ..... | στ ..... |

β. «Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περί τε τῶν πεπραγμένων διδάζοντας ὡς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότας πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται»: Στο απόσπασμα περιγράφονται οι επιμέρους στόχοι της αποστολής πρεσβείας από τους Κερκυραίους ολιγαρχικούς στην Αθήνα, καθώς και ο τελικός σκοπός της. Με ποιες διαφορετικές γλωσσικές επιλογές εκφράζονται τα παραπάνω; (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

| <b>A</b>                           | <b>B</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης<br>2. Ο Ξενοφώντας | α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή.<br>β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο.<br>γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα.<br>δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.<br>ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά. |

**Μονάδες 10**

**2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 71-72****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Δράσαντες δὲ τοῦτο καὶ ξυγκαλέσαντες Κερκυραίους εἶπον ὅτι ταῦτα καὶ βέλτιστα εἶη καὶ ἥκιστ' ἂν δουλωθεῖεν ὑπ' Ἀθηναίων, τό τε λοιπὸν μηδετέρους δέχεσθαι ἀλλ' ἢ μιᾷ νηὶ ἡσυχάζοντας, τὸ δὲ πλέον πολέμιον ἡγεῖσθαι. Ὡς δὲ εἶπον, καὶ ἐπικυρῶσαι ἠνάγκασαν τὴν γνώμην. Πέμπουσι δὲ καὶ ἐς τὰς Ἀθήνας εὐθύς πρέσβεις περὶ τῶν πεπραγμένων διδάξοντας ὥς ξυνέφερε καὶ τοὺς ἐκεῖ καταπεφευγότες πείσοντας μηδὲν ἀνεπιτήδειον πράσσειν, ὅπως μὴ τις ἐπιστροφή γένηται. Ἐλθόντων δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς τε πρέσβεις ὥς νεωτερίζοντας ξυλλαβόντες, καὶ ὅσους ἔπεισαν, κατέθεντο ἐς Αἴγιναν. Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβεων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ, καὶ μαχόμενοι ἐνίκησαν. Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγεὶς ἰδρύθῃ, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον, οὗπερ οἱ πολλοὶ ᾤκουν αὐτῶν, καὶ τὸν λιμένα τὸν πρὸς αὐτῇ καὶ πρὸς τὴν ἡπειρον.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Δράσαντες δὲ τοῦτο ... μὴ τις ἐπιστροφή γένηται».

**Μονάδες 30**

2. Κάτω από ποιες συνθήκες συγκάλεσαν την εκκλησία του δήμου οι ολιγαρχικοί, ποιες αποφάσεις έλαβε αυτή και ποια η σημασία τους για τις εξελίξεις στο νησί της Κέρκυρας;

**Μονάδες 10**

3. Ποια ήταν η επιδίωξη των Κερκυραίων ολιγαρχικών σχετικά με την αποστολή πρεσβείας στην Αθήνα και ποια ήταν η αντίδραση των Αθηναίων;

**Μονάδες 10**

4. Σ' αυτές τις ακρότητες έφτασε ο εμφύλιος πόλεμος και προκάλεσε μεγάλη εντύπωση, γιατί ήταν ο πρώτος που έγινε. Αργότερα μπορεί κανείς να πη ότι ολόκληρος ο Ελληνισμός συνταράχτηκε, γιατί παντού σημειώθηκαν εμφύλιοι σπαραγμοί. Οι δημοκρατικοί καλούσαν τους Αθηναίους να τους βοηθήσουν και οι ολιγαρχικοί τους Λακεδαιμονίους. Όσο διαρκούσε η ειρήνη δεν είχαν ούτε πρόφαση, αλλά ούτε την διάθεση να τους καλέσουν για βοήθεια. Με τον πόλεμο, όμως, καθεμιά από τις αντίπαλες πολιτικές παρατάξεις μπορούσε εύκολα να βρη ευκαιρία να προκαλέση εξωτερική επέμβαση για να

καταστρέψη τους αντιπάλους της και να ενισχυθή η ίδια για ν' ανατρέψη το πολίτευμα.

**Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.1** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Στο παραπάνω μεταφρασμένο απόσπασμα ο Θουκυδίδης κάνει μια σειρά από διαπιστώσεις για τον ρόλο των Αθηναίων και των Λακεδαιμονίων κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου. Σε ποιο βαθμό επιβεβαιώνονται αυτές από την ιστορική αφήγηση στο πρωτότυπο κείμενο;

**Μονάδες 10**

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα **ομόρριζο ουσιαστικό** της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: **εἶη, πείσοντας, ἐπιτίθενται, ξυλλεγείς, εἶχον**.

**Μονάδες 10**

6. α. «**Ἀφικομένης δὲ νυκτὸς ὁ μὲν δῆμος ἐς τὴν ἀκρόπολιν καὶ τὰ μετέωρα τῆς πόλεως καταφεύγει καὶ αὐτοῦ ξυλλεγείς ἰδρύθη, καὶ τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα εἶχον· οἱ δὲ τὴν τε ἀγορὰν κατέλαβον**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να μεταφέρετε τα πρωτόκλιτα και τα τριτόκλιτα ουσιαστικά στον αντίθετο αριθμό. (μονάδες 5)

β. **Δράσαντες, εἶη, δέχεσθαι, πράσσειν, ἔπεισαν**: Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον μέλλοντα. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. **Ἐν δὲ τούτῳ τῶν Κερκυραίων οἱ ἔχοντες τὰ πράγματα ἐλθούσης τριήρους Κορινθίας καὶ Λακεδαιμονίων πρέσβων ἐπιτίθενται τῷ δήμῳ**: Στο παραπάνω απόσπασμα να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών και να δικαιολογήσετε την πτώση τους. (μονάδες 5)

β. **εἶη**: Να γράψετε την πρόταση στην οποία ανήκει το συγκεκριμένο ρήμα και να την αναγνωρίσετε συντακτικά (είδος, εκφορά, συντακτική λειτουργία). (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Στο έργο του Θουκυδίδη

α. η εξιστόρηση των γεγονότων διακόπτεται στο 411 π.Χ.

β. οι δημηγορίες εκφράζουν τα κίνητρα και τους στόχους των ομιλητών αλλά δεν αποδίδουν τις ιδέες και το ήθος τους.

- γ. είναι βέβαιο ότι ορισμένα τμήματά του έχουν γραφτεί μετά το 404 π.Χ.
- δ. η γλώσσα είναι η λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5<sup>ου</sup> αι. π.Χ.
- ε. η συσσώρευση αιτιολογικών προσδιορισμών φανερώνει την προσπάθεια του ιστορικού να φωτίσει τα αίτια των γεγονότων.

**Μονάδες 10**



**3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 73-74.2****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ἠκροβολίσαντό τε ὀλίγα καὶ ἐς τοὺς ἀγροὺς περιέπεμπον ἀμφότεροι, τοὺς δούλους παρακαλοῦντές τε καὶ ἐλευθερίαν ὑπισχνούμενοι καὶ τῷ μὲν δήμῳ τῶν οἰκετῶν τὸ πλῆθος παρεγένετο ξύμμαχον, τοῖς δ' ἑτέροις ἐκ τῆς ἡπείρου ἐπίκουροι ὀκτακόσιοι. Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσai τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δείλῃν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾷσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾗ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσεν πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... ὑπομένουσai τὸν θόρυβον».

**Μονάδες 30**

2. «Τῇ δ' ὕστεραίᾳ ... τὸν θόρυβον»: Να αναζητήσετε και να εξηγήσετε τους λόγους στους οποίους αποδίδει ο Θουκυδίδης την επικράτηση των δημοκρατικών έναντι των ολιγαρχικών αντιπάλων τους.

**Μονάδες 10**

3. «Μπροστά στον φόβο που προκαλεί ο κίνδυνος, το ένστικτο της επιβίωσης γίνεται εντονότερο»: Να επιβεβαιώσετε την παραπάνω άποψη στο πρωτότυπο κείμενο.

**Μονάδες 10**

4. Οι εμφύλιες συγκρούσεις έφεραν μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνονται πάντα όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου, συμφορές που μπορεί να είναι βαρύτερες ή ελαφρότερες κ' έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε καιρό ειρήνης και όταν ευημερή ο κόσμος και οι πολιτείες, οι άνθρωποι είναι ήρεμοι γιατί δεν τους πιέζουν ανάγκες φοβερές. Αλλ' όταν έρθει ο πόλεμος που φέρνει στους ανθρώπους την καθημερινή στέρηση, γίνεται δάσκαλος της

βίας κ' ερεθίζει τα πνεύματα του πλήθους σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί.

**Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.2** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Αντλώντας στοιχεία από το πρωτότυπο και από το μεταφρασμένο απόσπασμα που σας δίνονται να παρουσιάσετε συγκριτικά την κατάσταση που επικρατεί σε περίοδο ειρήνης και σε περίοδο πολέμου.

**Μονάδες 10**

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται **με διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: **παρακαλοῦντες, δῆμος, ἀγορᾶς, χρήματα, διαφθαρῆναι**. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της** (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, έγκλιση, χρόνο).

**Μονάδες 10**

6. α. Να ξαναγράψετε την πρόταση «**αἷ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν**», μεταφέροντας όλους τους κλιτούς όρους στον άλλον αριθμό. (μονάδες 5)
- β. Να γράψετε τα απαρέμφατα των παρακάτω ρηματικών τύπων (στον χρόνο που βρίσκονται): **Διαλιπούσης, γίνεται, νικᾷ, ἦ, ἐκινδύνευσε**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να βρείτε το υποκείμενο του ρήματος **κατεκαύθη** (μονάδες 3) και να αναγνωρίσετε το συντακτικό φαινόμενο. (μονάδες 2)
- β. Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία υποθετική και μία ενδοιαστική πρόταση (μονάδες 4). Στην περίπτωση της ενδοιαστικής πρότασης, να αναγνωρίσετε και τον συντακτικό της ρόλο. (μονάδα 1)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                                           | B                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| 1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη | α. διακόπτεται στο 404 π.Χ.<br><br>β. διακόπτεται στο 411 π.Χ. |

|                          |                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Ο Ξενοφώντας          | <p>α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων.</p> <p>β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.</p>                                                                      |
| 3. Το έργο του Θουκυδίδη | <p>α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων.</p> <p>β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.</p>                                                               |
| 4. Ο Ξενοφώντας          | <p>α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου.</p> <p>β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.</p>  |
| 5. Ο Θουκυδίδης          | <p>α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις.</p> <p>β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.</p> |

**Μονάδες 10**

4ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 74**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Διαλιπούσης δ' ἡμέρας μάχη αὖθις γίνεται καὶ νικᾷ ὁ δῆμος χωρίων τε ἰσχύι καὶ πλήθει προύχων· αἱ τε γυναῖκες αὐτοῖς τολμηρῶς ξυνεπελάβοντο βάλλουσαι ἀπὸ τῶν οἰκιῶν τῷ κεράμῳ καὶ παρὰ φύσιν ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον. Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς περὶ δεῖλιν ὀψίαν, δείσαντες οἱ ὀλίγοι μὴ αὐτοβοεῖ ὁ δῆμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσκειν ἐπελθὼν καὶ σφᾶς διαφθείρειεν, ἐμπιπρᾶσι τὰς οἰκίας τὰς ἐν κύκλῳ τῆς ἀγορᾶς καὶ τὰς ξυνοικίας, ὅπως μὴ ᾗ ἔφοδος, φειδόμενοι οὔτε οἰκείας οὔτε ἀλλοτρίας, ὥστε καὶ χρήματα πολλὰ ἐμπόρων κατεκαύθη καὶ ἡ πόλις ἐκινδύνευσε πᾶσα διαφθαρῆναι, εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ ἐπίφορος ἐς αὐτήν. Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἐκάτεροι ἡσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Γενομένης δὲ τῆς τροπῆς ... ἐν φυλακῇ ἦσαν.»

**Μονάδες 30**

2. «Διαλιπούσης δ' ἡμέρας.... ὑπομένουσαι τὸν θόρυβον»: Ο Θουκυδίδης στο ιστορικό του ἔργο παρουσιάζει τα γεγονότα με σχέση αιτίου - αποτελέσματος. Να εντοπίσετε τη σχέση αυτή στη δράση των γυναικῶν, ἔτσι ὅπως περιγράφεται στο αρχαίο κείμενο, και να τεκμηριώσετε την απάντησή σας αξιοποιώντας τις γλωσσικές επιλογές του ιστορικού.

**Μονάδες 10**

3. Σε ποια ενέργεια προβαίνουν οι ολιγαρχικοί, μόλις αντιλαμβάνονται την επικράτηση των αντιπάλων τους; Πώς ερμηνεύει ο Θουκυδίδης την ενέργεια αυτή;

**Μονάδες 10**

4. Κι ὅταν αὐτοὶ καταδικάστηκαν στο πρόστιμο, πήγαν και κάθισαν ἰκέτες στα ιερά, ἐπειδὴ το πρόστιμο ἦταν πολὺ βαρὺ κ' ἔταζαν να το πληρώσουνε με δόσεις· ο Πειθίας ὁμως, (που ἦταν και βουλευτής) ἔπεισε τη Βουλὴ να εφαρμόσουν το νόμο κατὰ γράμμα. Οι δικασμένοι ὁμως, βλέποντας ἀπὸ το ἀποτέλεσμα της δίκης πως αποκλείεται να εφαρμόσουν το σχέδιό τους, κ' ἔχοντας συνάμα πληροφορηθεῖ πως ὅσο ἦταν βουλευτής ο Πειθίας σχεδίαζε να μεταπείσει το λαό να ἔχουν τους ἰδίους φίλους κ' ἐχτροὺς με την Αθῆνα συνωμότησαν, και κρατώντας κοντὰ σπαθιά, μπαίνουν ξαφνικά μέσα στη βουλὴ

και σκοτώνουν τον Πειθία κι άλλους βουλευτές και ιδιώτες ως εξήντα. Μερικοί άλλοι, όχι πολλοί, που είχαν τα ίδια φρονήματα με τον Πειθία, κατέφυγαν στο Αττικό (αθηναϊκό) πολεμικό, που ήταν ακόμα στο λιμάνι. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 70.5-70.6** (Μετάφραση: Α. Βλάχου).

Αφού διαβάσετε προσεκτικά και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να ερμηνεύσετε τη στάση των δύο πολεμικών πλοίων (αθηναϊκό και κορινθιακό) στο πλαίσιο της εμφύλιας διαμάχης στην Κέρκυρα.

**Μονάδες 10**

5. Να γράψετε ένα **σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο** της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **μάχη, οίκιων, φύσιν, πόλις, ναῦς**.

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **μάχη, ισχύι, πλήθει, γυναῖκες, φύσιν**. (μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο β' ενικό προστακτικής στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **γίνεται, βάλλουσαι, έπελθών, κατεκαύθη, έκινδύνευσε**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου (μονάδες 5):

|                      |             |
|----------------------|-------------|
| <b>Διαλιπούσης:</b>  | είναι ..... |
| <b>βάλλουσαι:</b>    | είναι ..... |
| <b>δείσαντες:</b>    | είναι ..... |
| <b>έπελθών:</b>      | είναι ..... |
| <b>κεκρατηκότος:</b> | είναι ..... |

- β. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις προτάσεις της στήλης Α με τα δεδομένα στη στήλη Β. (μονάδες 5)

| <b>A</b>                                                  | <b>B</b>                                            |
|-----------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|
| 1. μή αύτοβοεί ό δήμος τοῦ τε νεωρίου κρατήσειεν έπελθών  | α. δευτερεύουσα επιρρηματική τελική πρόταση         |
| 2. ὅπως μή ἦ ἔφοδος                                       | β. δευτερεύουσα επιρρηματική συμπερασματική πρόταση |
| 3. ὥστε καί χρήματα πολλά έμπόρων κατεκαύθη               |                                                     |
| 4. καί ή Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ύπεξανήγετο |                                                     |

|                                                      |                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. εἰ ἄνεμος ἐπεγένετο τῇ φλογὶ<br>ἐπίφορος ἐς αὐτήν | γ. δευτερεύουσα επιρρηματική<br>υποθετική πρόταση<br>δ. δευτερεύουσα ονοματική<br>ενδοιαστική πρόταση<br>ε. κύρια πρόταση |
|------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                                                     | B                                                                                                           |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης γεννήθηκε από πλούσια                                                 | α. δημοκρατική οικογένεια.<br>β. αριστοκρατική οικογένεια.                                                  |
| 2. Μετά τη στρατιωτική αποτυχία στην<br>Αμφίπολη ο Θουκυδίδης                         | α. επέστρεψε στην Αθήνα.<br>β. εξορίστηκε στη Θράκη.                                                        |
| 3. Κατά τον Θουκυδίδη, ο άνθρωπος μπορεί να<br>στηριχθεί μόνο                         | α. στην τύχη.<br>β. στη λογική.                                                                             |
| 4. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, ο υπεύθυνος<br>πολίτης χαρακτηρίζεται, μεταξύ άλλων, από | α. μετριοπάθεια και ανώτερο ήθος.<br>β. φιλοτιμία και πλεονεξία.                                            |
| 5. Για την καταγραφή των γεγονότων της εποχής<br>του ο Θουκυδίδης καταφεύγει          | α. σε πληροφορίες που μπορούσε<br>να συλλέξει από οπουδήποτε.<br>β. στην προσωπική γνώση και την<br>έρευνα. |

**Μονάδες 10**

**5ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 74.3-75.4.1****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Καὶ οἱ μὲν παυσάμενοι τῆς μάχης ὡς ἑκάτεροι ἠσυχάσαντες τὴν νύκτα ἐν φυλακῇ ἦσαν· καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν. Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρῖναι, οἱ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἦσόν τι ἐν κινήσει ὣσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτούς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιννομένη ἡμέρᾳ ... ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»

**Μονάδες 30**

2. Ο Νικόστρατος φτάνει στην Κέρκυρα και προσπαθεῖ να εξασφαλίσει συμφωνία ειρήνευσης ανάμεσα στους δημοκρατικούς και τους ολιγαρχικούς. Αφού αναφέρετε τους ὅρους αὐτῆς τῆς συμφωνίας (μονάδες 4), να την αξιολογήσετε ἀπὸ διπλωματικὴ καὶ στρατιωτικὴ ἀπόψη (μονάδες 6).

**Μονάδες 10**

3. Ποια ἦταν ἡ πρόταση τῶν ἀρχηγῶν τῶν δημοκρατικῶν στὸν Νικόστρατο καὶ σε τι ἀποσκοπούσε;

**Μονάδες 10**

4. «Ἐτσι οἱ ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ ἐγίναν αἰτία ν' ἀπλωθῇ σ' ὅλο τὸν ἐλληνικὸ κόσμον κάθε μορφὴ κακίας καὶ τὸ ἥθος, που εἶναι τὸ κύριο γνῶρισμα τῆς ευγενικῆς ψυχῆς, κατάντησε νὰ εἶναι καταγέλαστο κ' ἐξαφανίστηκε. Ο ἀνταγωνισμὸς δημιούργησε ἀπόλυτη δυσπιστία καὶ δὲν υπῆρχε τρόπος που νὰ μπορῇ νὰ τὴν διαλύσῃ, οὔτε ἐγγυήσεις οὔτε ὅρκοι φοβεροί. Ὅλοι, ὅταν επικρατοῦσαν, ξέροντας ὅτι δὲν υπῆρχε ἐλπίδα νὰ κρατηθοῦν μόνιμα στὴν

εξουσία, προτιμούσαν, αντί να δώσουν πίστη στους αντιπάλους τους, να πάρουν τα μέτρα τους για να μην πάθουν οι ίδιοι». **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 83.1-2** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Οι παρατηρήσεις του Θουκυδίδη για την ανθρώπινη συμπεριφορά στο μεταφρασμένο κείμενο επιβεβαιώνονται από την αφήγηση των γεγονότων στην Κέρκυρα (στο πρωτότυπο κείμενο);

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **κράτος, αλήθεια, πρόγονος, διαμονή, προνόμιο**.

**Μονάδες 10**

6. α. «(...) **καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο, καὶ τῶν ἐπικούρων οἱ πολλοὶ ἐς τὴν ἡπειρον λαθόντες διεκομίσθησαν**»: Να μεταφέρετε τις υπογραμμισμένες λέξεις στην αντίστοιχη πτώση του άλλου αριθμού, διατηρώντας το ίδιο γένος. (μονάδες 5)

β. «**Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίους ὀπλίταις· ξύμβασίν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις [...]**»: Αφού εντοπίσετε τα ρήματα και τη μετοχή που αναφέρονται στις ενέργειες του Νικόστρατου (μονάδα 1), να τα μεταφέρετε στο γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής αορίστου, στη φωνή που βρίσκονται (μονάδες 4).

**Μονάδες 10**

7. α. Να προσδιορίσετε τη συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων αντωνυμιών του κειμένου: **ἀλλήλοις, οἱ, ταῦτα, αὐτοί, αὐτούς**. (μονάδες 5)

β. «(...) **καὶ ἡ Κορινθία ναῦς τοῦ δήμου κεκρατηκότος ὑπεξανήγετο**»: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία όλων των ὀρων της παραπάνω πρότασης. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Θουκυδίδης

α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.



- β. πίστευε ότι η λογική αποτελεί τη μόνη αξία, στην οποία μπορεί να στηριχτεί ο άνθρωπος.
- γ. προβάλλει τον ανθρώπινο παραλογισμό ως το μόνο κίνητρο για τον πόλεμο.
- δ. στηρίχτηκε μόνο στη μελέτη επίσημων κειμένων για την ανεύρεση της αλήθειας.
- ε. χρησιμοποιεί αρχαιότερους τύπους λέξεων, όπως αἰεὶ ἀντὶ γὰρ αἰεὶ.

**Μονάδες 10**

**6ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 75.2-75.5****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοὶ πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν ξυμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν ξυνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπισθεῖς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὥς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοουμένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστίᾳ, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν. Ὅρῶντες δὲ οἱ ἄλλοι τὰ γιγνόμενα καθίζουσιν ἐς τὸ Ἥραιον ἰκέται καὶ γίνονται οὐκ ἐλάσσους τετρακοσίων. Ὁ δὲ δῆμος δείσας μὴ τι νεωτερίσωσιν ἀνίστησί τε αὐτοὺς πείσας καὶ διακομίζει ἐς τὴν πρὸ τοῦ Ἥραιου νῆσον, καὶ τὰ ἐπιτήδεια ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ... ἐκεῖσε αὐτοῖς διεπέμπετο».

**Μονάδες 30**

2. Γιατί οι ολιγαρχικοί καταφεύγουν στο ιερό των Διόσκουρων; (μονάδες 6) Ποια ήταν η σημασία της ικεσίας στην αρχαιότητα; (μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

3. Ο Νικόστρατος τηρεί μετριοπαθή στάση απέναντι στους ολιγαρχικούς της Κέρκυρας. Να αναφέρετε και να αξιολογήσετε τις ενέργειες του Αθηναίου στρατηγού που καταδεικνύουν αυτή τη μετριοπάθεια.

**Μονάδες 10**

4. «Τις εύλογες προτάσεις των αντιπάλων τις δέχονταν με υστεροβουλία και όχι με ειλικρίνεια για να φυλαχτούν από ένα κακό αν οι άλλοι ήσαν πιο δυνατοί. Και προτιμούσαν να εκδικηθούν για κάποιο κακό αντί να προσπαθήσουν να μην το πάθουν. Όταν έκαναν όρκους για κάποια συμφιλίωση, τους κρατούσαν τόσο μόνο όσο δεν είχαν την δύναμη να τους καταπατήσουν, μη έχοντας να περιμένουν βοήθεια από αλλού. Αλλά μόλις παρουσιαζόταν ευκαιρία, εκείνοι που πρώτοι είχαν ξαναβρεί το θάρρος τους, αν έβλεπαν ότι οι αντίπαλοι τους ήσαν αφύλαχτοι, τους χτυπούσαν κ' ένοιωθαν μεγαλύτερη

χαρά να τους βλάψουν εξαπατώντας τους, παρά χτυπώντας τους ανοιχτά. Θεωρούσαν ότι ο τρόπος αυτός όχι μόνο είναι πιο ασφαλής αλλά και βραβείο σε αγώνα δόλου». **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.7** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Σε ποια σημεία των δύο κειμένων που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) επιβεβαιώνεται η έλλειψη εμπιστοσύνης και η καχυποψία μεταξύ των πολιτών εξαιτίας του εμφυλίου πολέμου;

**Μονάδες 10**

5. Για καθεμία από τις λέξεις της Νέας Ελληνικής που σας δίνονται, να γράψετε μια **ετυμολογικά συγγενή λέξη** από το κείμενο: **διάλειμμα, κατάλογος, μυθικός, αφθαρσία, δέος**.

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στην αιτιατική του ενικού αριθμού, διατηρώντας το ίδιο γένος: **δήμου, ναῦς, προφάσει, οἷς, ἐλάσσους**. (μονάδες 5)  
β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο της οριστικής μέλλοντα, στην ίδια φωνή: **ῥωσιν, ἀποπεμφθῶσι, ἔλαβε, ἔπειθεν, γίνονται**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. «**Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο. Ὡς δ' οὐκ ἔπειθεν, ὁ δῆμος ὀπλισθεὶς ἐπὶ τῇ προφάσει ταύτῃ, ὡς οὐδὲν αὐτῶν ὑγιὲς διανοομένων τῇ τοῦ μὴ ξυμπλεῖν ἀπιστία, τὰ τε ὅπλα αὐτῶν ἐκ τῶν οἰκιῶν ἔλαβε καὶ αὐτῶν τινὰς οἷς ἐπέτυχον, εἰ μὴ Νικόστρατος ἐκώλυσε, διέφθειραν ἅν**»: Ο Θουκυδίδης στο έργο του προσπαθεί να διαφωτίσει πλήρως τα αίτια των γεγονότων. Με ποιους επιρρηματικούς προσδιορισμούς το επιτυγχάνει στο παραπάνω απόσπασμα. (μονάδες 5)

β. **Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν**: Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση που εκφράζει τον φόβο των ολιγαρχικών για κάτι ανεπιθύμητο (μονάδα 1). Να τη χαρακτηρίσετε ως προς το είδος, την εκφορά και τη λειτουργία της. (μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| A                                                                                         | B                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία                                                   | α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του. |
| 2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται                   | β. του Περικλή.                                        |
| 3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο | γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.                     |
| 4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από                                   | δ. το 431 π.Χ. και εξής.                               |
| 5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα                                      | ε. το 411 π.Χ. και εξής.                               |
|                                                                                           | ζ. σε θεϊκή τιμωρία.                                   |
|                                                                                           | η. του Αγησίλαου.                                      |
|                                                                                           | θ. στην απλότητα του ύφους του.                        |

**Μονάδες 10**

**7ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 81.2-81.4****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεύσας τὰς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας, λαβόντες τούς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἤγαγον πρότερον ἔξω ὄντας, καὶ τὰς ναῦς περιπλεῦσαι κελεύσαντες ἃς ἐπλήρωσαν ἐς τὸν Ὑλλαϊκὸν λιμένα, ἐν ᾧσιν περιεκομίζοντο, τῶν ἐχθρῶν εἴ τινα λάβοιεν, ἀπέκτεινον· καὶ ἐκ τῶν νεῶν ὅσους ἔπεισαν ἐσθῆναι ἐκβιβάζοντες ἀπεχρῶντο, ἐς τὸ Ἡραιὸν τε ἐλθόντες τῶν ἱκετῶν ὡς πεντήκοντα ἄνδρας δίκην ὑποσχεῖν ἔπεισαν καὶ κατέγνωσαν πάντων θάνατον. Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτά, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευσαν, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δὲ τινες καὶ ἰδίας ἐχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

**Μονάδες 30**

2. «Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τὰς τε Ἀττικὰς ναῦς ... πάντων θάνατον.» Να περιγράψετε τις άμεσες ενέργειες των Κερκυραίων δημοκρατικῶν μετά την αποχώρηση των Πελοποννησίων και την άφιξη του αθηναϊκού στόλου και να εξηγήσετε τη σκοπιμότητά τους.

**Μονάδες 10**

3. Ποιες ευθύνες φαίνεται να αποδίδει ο Θουκυδίδης στον Ευρυμέδοντα για τις σφαγές που λαμβάνουν χώρα στην Κέρκυρα; Συμφωνείτε με την εκτίμηση του αρχαίου ιστορικού;

**Μονάδες 10**

4. Αιτία όλων αυτών ήταν η φιλαρχία που έχει ρίζα την πλεονεξία και την φιλοδοξία που έσπρωχναν τις φατρίες ν' αγωνίζονται με λύσσα. Οι αρχηγοί των κομμάτων, στις διάφορες πολιτείες, πρόβαλλαν ωραία συνθήματα. Ισότητα των πολιτών από την μια μεριά, σωφροσύνη της αριστοκρατικής διοίκησης από την άλλη. Προσποιούνταν έτσι ότι υπηρετούν την πολιτεία, ενώ πραγματικά ήθελαν να ικανοποιήσουν προσωπικά

συμφέροντα και αγωνίζονταν με κάθε τρόπο να νικήσουν τους αντιπάλους τους. Τούτο τους οδηγούσε να κάνουν τα φοβερότερα πράγματα επιδιώκοντας να εκδικηθούν τους αντιπάλους τους, όχι ως το σημείο που επιτρέπει η δικαιοσύνη ή το συμφέρον της πολιτείας, αλλά κάνοντας τις αγριότερες πράξεις, με μοναδικό κριτήριο την ικανοποίηση του κόμματος τους. Καταδίκάζαν άνομα τους αντιπάλους τους ή άρπαζαν βίαια την εξουσία, έτοιμοι να κορέσουν το μίσος τους. Καμιά από τις δύο παρατάξεις δεν είχε κανέναν ηθικό φραγμό κ' εκτιμούσε περισσότερο όσους κατόρθωναν να κρύβουν κάτω από ωραία λόγια φοβερές πράξεις. Όσοι πολίτες ήταν μετριοπαθείς θανατώνονταν από την μια ή την άλλη παράταξη, είτε επειδή είχαν αρνηθή να πάρουν μέρος στον αγώνα είτε επειδή η ιδέα και μόνο ότι θα μπορούσαν να επιζήσουν προκαλούσε εναντίον τους τον φθόνο. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.8** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Με αφορμή τα γεγονότα στην Κέρκυρα ο Θουκυδίδης ερμηνεύει γενικότερα την ανθρώπινη συμπεριφορά στους εμφυλίους πολέμους. Σε ποιο βαθμό οι ισχυρισμοί του ιστορικού (μεταφρασμένο κείμενο) επιβεβαιώνονται από την περιγραφή των γεγονότων στην Κέρκυρα (πρωτότυπο κείμενο);

**Μονάδες 10**

5. Να γράψετε μία **ομόρριζη λέξη** της Νέας Ελληνικής, απλή ή σύνθετη, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **ἡγαγον, ἀπεχρῶντο, ὑποσχεῖν, ἐφόνευσον, ὀφειλομένων.**

**Μονάδες 10**

6. α. Να γράψετε τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (μονάδες 5):

**λιμένα:** την ίδια πτώση στον πληθυντικό αριθμό

**ἰκετῶν:** την κλητική πτώση στον ενικό αριθμό

**πολλοί:** το επίρρημα στον συγκριτικό βαθμό

**ἄς:** την ονομαστική πτώση στον ενικό αριθμό στο ίδιο γένος

**χρημάτων:** τη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στην υποτακτική ενεστώτα (ίδιο πρόσωπο, φωνή): **ἡγαγον, λάβοιεν, ἔπεισαν, ἐώρων, παρέμεινε.** (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. «**Κερκυραῖοι δὲ αἰσθόμενοι τάς τε Ἀττικὰς ναῦς προσπλεούσας τάς τε τῶν πολεμίων οἰχομένας λαβόντες** τοὺς τε Μεσσηνίους ἐς τὴν πόλιν ἡγαγον πρότερον ἔξω ὄντας»· Στο

παραπάνω απόσπασμα να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τους τις υπογραμμισμένες μετοχές (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό σας για τη μετοχή **προσπλεύσας** (μονάδες 2).

β. «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὡς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο, οἱ δ' ὡς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο»: Στο παραπάνω απόσπασμα να καταγράψετε τρεις επιρρηματικούς προσδιορισμούς του τόπου (μονάδες 3) και να εξηγήσετε τη λειτουργία τους στο πλαίσιο της συγκεκριμένης ιστορικής αφήγησης (μονάδες 2).

### Μονάδες 10

8. Να κατατάξετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά ξεκινώντας από το παλαιότερο χρονικά (ένδειξη 1) και καταλήγοντας στο νεότερο χρονικά (ένδειξη 5):
- Ο Θουκυδίδης τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού πολέμου.
  - Στο δεύτερο έτος του Πελοποννησιακού πολέμου ο Θουκυδίδης προσβλήθηκε από τον λοιμό που εξόντωσε το 1/3 του πληθυσμού της Αττικής.
  - Ο Ξενοφώντας πέθανε αφήνοντας πίσω του εκτεταμένο και πολυσχιδές συγγραφικό έργο.
  - Ο Πελοποννησιακός πόλεμος έληξε μετά την ήττα της Αθήνας στους Αιγός ποταμούς.
  - Ο Ξενοφώντας τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στη μάχη της Κορώνειας εναντίον του αντισπαρτιατικού συνασπισμού, στον οποίο πρωτοστατούσαν η Αθήνα και η Θήβα.

|     |     |     |     |     |
|-----|-----|-----|-----|-----|
| 1 - | 2 - | 3 - | 4 - | 5 - |
|-----|-----|-----|-----|-----|

### Μονάδες 10

**8ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Θουκυδίδου *Ιστορίαι*, 3, 81.3-81.5****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν, ὅσοι οὐκ ἐπείσθησαν, ὥς ἐώρων τὰ γινόμενα, διέφθειρον αὐτοῦ ἐν τῷ ἱερῷ ἀλλήλους, καὶ ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγγχοντο, οἱ δ' ὥς ἕκαστοι ἐδύναντο ἀνηλοῦντο. Ἡμέρας τε ἐπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον, τὴν μὲν αἰτίαν ἐπιφέροντες τοῖς τὸν δῆμον καταλύουσιν, ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιοῦτῳ γίγνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν ... ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων·»

**Μονάδες 30**

2. «Οἱ δὲ πολλοὶ τῶν ἱκετῶν...οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω.» Να αναφέρετε πέντε διαφορετικές σκηνές θανάτου που περιγράφονται στο συγκεκριμένο απόσπασμα και να εξηγήσετε για ποιον λόγο θανατώνονται άνθρωποι σε καθεμιά από αυτές.

**Μονάδες 10**

3. «Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο». Ποια ήταν η επίδραση του εμφυλίου πολέμου στις οικογενειακές σχέσεις και στον θεσμό της ικεσίας; Να την εξηγήσετε σύντομα.

**Μονάδες 10**

4. Σ' αυτές τις ακρότητες ἐφτάσε ὁ εμφύλιος πόλεμος καὶ προκάλεσε μεγάλη ἐντύπωση, γιατί ἦταν ὁ πρῶτος που ἐγίνε. Ἀργότερα μπορεῖ κανεὶς νὰ πῇ ὅτι ολόκληρος ὁ Ἑλληνισμὸς συνταράχτηκε, γιατί παντοῦ σημειώθηκαν ἐμφύλιοι σπαραγμοί. Οἱ δημοκρατικοὶ καλοῦσαν τοὺς Ἀθηναίους νὰ τοὺς βοηθήσουν καὶ οἱ ὀλιγαρχικοὶ τοὺς Λακεδαιμονίους. Ὅσο διαρκούσε ἡ εἰρήνη δεν εἶχαν οὔτε πρόφαση, ἀλλὰ οὔτε τὴν διάθεση νὰ τοὺς καλέσουν γιὰ βοήθεια. Με τὸν πόλεμο, ὁμως, καθεμιά ἀπὸ τὶς ἀντίπαλες πολιτικές παρατάξεις μπορούσε εὐκόλα νὰ βρῇ ευκαιρία νὰ προκαλέσῃ ἐξωτερικὴ ἐπέμβαση γιὰ νὰ καταστρέψῃ τοὺς ἀντιπάλους τῆς καὶ νὰ ἐνισχυθῇ ἡ ἴδια γιὰ ν' ἀνατρέψῃ τὸ πολίτευμα.



Οι εμφύλιες συγκρούσεις έφεραν μεγάλες κι αμέτρητες συμφορές στις πολιτείες, συμφορές που γίνονται και θα γίνονται πάντα όσο δεν αλλάζει η φύση του ανθρώπου, συμφορές που μπορεί να είναι βαρύτερες ή ελαφρότερες κ' έχουν διαφορετική μορφή ανάλογα με τις περιστάσεις. Σε καιρό ειρήνης και όταν ευημερή ο κόσμος και οι πολιτείες, οι άνθρωποι είναι ήρεμοι γιατί δεν τους πιέζουν ανάγκες φοβερές. Αλλ' όταν έρθη ο πόλεμος που φέρνει στους ανθρώπους την καθημερινή στέρηση, γίνεται δάσκαλος της βίας κ' ερεθίζει τα πνεύματα του πλήθους σύμφωνα με τις καταστάσεις που δημιουργεί. **Θουκυδίδου Ιστορίαι, 3, 82.1-2** [Μετάφραση: Άγγελος Βλάχος]

Ο Θουκυδίδης, με αφορμή την εμφύλια σύγκρουση στην Κέρκυρα, κάνει μια σειρά από διαχρονικές διαπιστώσεις αναφορικά με τον πόλεμο, και ειδικότερα τον εμφύλιο πόλεμο. Σε ποια σημεία τόσο του μεταφρασμένου όσο και στο πρωτότυπο κειμένου επιβεβαιώνεται αυτό; Γιατί επιλέγει να κάνει ο ιστορικός αυτές τις αναφορές;

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **όραμα, αναλώσιμος, άφιξη, απροσδόκητος, βήμα.**

**Μονάδες 10**

6. Να μεταφέρετε τα παρακάτω χωρία στον άλλο αριθμό κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές σε όλους τους κλιτούς τύπους:

**ἐκ τῶν δένδρων τινὲς ἀπήγχοντο**

**Κερκυραῖοι τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον**

**Μονάδες 10**

7. α. «**Ἡμέρας τε ἑπτὰ, ἃς ἀφικόμενος ὁ Εὐρυμέδων ταῖς ἐξήκοντα ναυσὶ παρέμεινε, Κερκυραῖοι σφῶν αὐτῶν τοὺς ἐχθροὺς δοκοῦντας εἶναι ἐφόνευον**»: Να γράψετε το υποκείμενο των υπογραμμισμένων ὀρων του παραπάνω αποσπάσματος (μονάδες 4) και να αιτιολογήσετε αν η μετοχή **ἀφικόμενος** είναι συνημμένη ή απόλυτη. (μονάδα 1)

β. «**ἀπέθανον δέ τινες καὶ ἰδίας ἔχθρας ἔνεκα, καὶ ἄλλοι χρημάτων σφίσιν ὀφειλομένων ὑπὸ τῶν λαβόντων· πᾶσά τε ἰδέα κατέστη θανάτου, καὶ οἷον φιλεῖ ἐν τῷ τοιούτῳ γίνεσθαι, οὐδὲν ὅτι οὐ ξυνέβη καὶ ἔτι περαιτέρω. Καὶ γὰρ πατὴρ παῖδα ἀπέκτεινε καὶ ἀπὸ τῶν ἱερῶν ἀπεσπῶντο καὶ πρὸς αὐτοῖς ἐκτείνοντο, οἱ δέ τινες καὶ**

**περιοικοδομηθέντες ἐν τοῦ Διονύσου τῷ ἱερῷ ἀπέθανον.**»: Στο παραπάνω απόσπασμα να καταγράψετε πέντε εμπρόθετους προσδιορισμούς και να αναφέρετε τη συντακτική τους λειτουργία. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                                                        | B                                                                         |
|------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης συγκεντρώνει πληροφορίες για τον πόλεμο                                  | α. με επισκέψεις στους τόπους των συγκρούσεων.                            |
|                                                                                          | β. αντλώντας πληροφορίες μόνον από γραπτές πηγές.                         |
| 2. Ο Θουκυδίδης επικεντρώνεται, για την κατανόηση του πολέμου,                           | α. στην πολιτική ιστορία.                                                 |
|                                                                                          | β. σε χρησμούς, φήμες και διαδόσεις.                                      |
| 3. Σύμφωνα με τον Θουκυδίδη, η μόνη αξία στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος είναι | α. η λογική.                                                              |
|                                                                                          | β. η ηθική.                                                               |
| 4. Ο Θουκυδίδης πίστευε ότι η τύχη είναι                                                 | α. απρόβλεπτες συγκυρίες.                                                 |
|                                                                                          | β. υπερφυσική δύναμη.                                                     |
| 5. Ο Θουκυδίδης διαιρεί το έτος                                                          | α. σε θέρος (4 μήνες) και σε χειμώνα (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων). |
|                                                                                          | β. σε θέρος (8 μήνες στρατιωτικών επιχειρήσεων) και σε χειμώνα (4 μήνες). |

**Μονάδες 10**

**9ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§1-2****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσω ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοσ Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσεσθαι».

**Μονάδες 30**

2. Πώς αποδεικνύεται στο παραπάνω κείμενο η μεγάλη αξία που απέδιδαν οι αρχαίοι Έλληνες στις σπονδές; (μονάδες 4) Ποια ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο θεσμός αυτός τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο του πολέμου; (μονάδες 6)

**Μονάδες 10**

3. Αφού εντοπίσετε **τα ρήματα** που φανερώνουν τις ενέργειες που έκανε ο Λύσανδρος μετά τη νίκη του στους Αιγός Ποταμούς (μονάδες 2), να εξηγήσετε ποια είναι η σημασία της επιλογής χρόνου που χρησιμοποιεί ο ιστορικός, για να δηλώσει αυτές τις ενέργειες (μονάδες 8).

**Μονάδες 10**

4. Τ' άλλο πρωί με τα χαράματα ο Λύσανδρος έδωσε παράγγελμα στα πληρώματα να φάνε και να επιβιbasτούν· αφού έκαναν όμως όλες τις προετοιμασίες για ναυμαχία και σήκωσαν τις λινάτσες στα πλευρά των πλοίων, πρόσταξε να μην κουνηθεί κανένα από τη θέση του μήτε ν' ανοιχτεί. Με την ανατολή του ήλιου οι Αθηναίοι παρατάχτηκαν κατά μέτωπο έξω από το λιμάνι, έτοιμοι για ναυμαχία· όταν ωστόσο πέρασε η μέρα δίχως ο Λύσανδρος να βγει να τους απαντήσει, επέστρεψαν στους Αιγός Ποταμούς. Τότε ο Λύσανδρος πρόσταξε τα γοργότερα καράβια του ν' ακολουθήσουν τους Αθηναίους, να

παρατηρήσουν τι θα κάνουν μετά την αποβίβασή τους και να γυρίσουν να του αναφέρουν. Στο μεταξύ, ώσπου να επιστρέψουν αυτά, δεν έβγαλε τα πληρώματα από τα πλοία. Τέσσερις μέρες ακολούθησε αυτή την τακτική, και κάθε φορά οι Αθηναίοι έβγαζαν τον στόλο τους στο πέλαγο. Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§22-24 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να περιγράψετε την προσωπικότητα και τις στρατηγικές ικανότητες του Λύσανδρου λαμβάνοντας υπόψη τις αναφορές του Ξενοφώντα και στα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

**Μονάδες 10**

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

| A                     | B            |
|-----------------------|--------------|
| 1. <i>ὑπεδέχοντο</i>  | α. αόρατος   |
| 2. <i>ἐπεσκεύαζεν</i> | β. κατάληψη  |
| 3. <i>ἴδοι</i>        | γ. περιοχή   |
| 4. <i>συλλεγῶσιν</i>  | δ. αποσκευή  |
| 5. <i>Καταλιπών</i>   | ε. αποδεκτός |
|                       | ζ. υπόλοιπο  |
|                       | η. διαλογή   |

**Μονάδες 10**

7. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **Ἀλκιβιάδη, τινά, ὄσω, ἄστν, Καταλιπών**. (μονάδες 5)  
β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στον ενεστώτα διατηρώντας για τα ρήματα το ίδιο πρόσωπο, έγκλιση και φωνή: **ὑπεδέχοντο, ἔφυγον, ἴδοι, ἔσεσθαι, ἐπεσκεύαζεν**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

|                    |             |          |
|--------------------|-------------|----------|
| <i>Λύσανδρος</i> : | είναι ..... | στ ..... |
| <i>ἀσφάλειαν</i> : | είναι ..... | στ ..... |

|                        |             |          |
|------------------------|-------------|----------|
| <b>τῶν ἐπιτηδείων:</b> | εἶναι ..... | στ ..... |
| <b>ἀρμοστήν:</b>       | εἶναι ..... | στ ..... |
| <b>τὰς ναῦς:</b>       | εἶναι ..... | στ ..... |

β. «Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δὲ αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι.»· Ο ιστορικός αφηγείται τα γεγονότα δίνοντας έμφαση στη χρονική ακρίβεια. Με ποιους επιρρηματικούς προσδιορισμούς το επιτυγχάνει στο παραπάνω απόσπασμα; (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| <b>A</b>                                                           | <b>B</b>                                                                                  |
|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο                            | α. μετά το έτος 355 π.Χ.                                                                  |
| 2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει                                           | β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.                               |
| 3. Το έργο του Ξενοφόντα <b>δεν</b> διαθέτει                       | γ. στην οργή των θεών.                                                                    |
| 4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους | δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού. |
| 5. Η συγγραφή των <i>Έλληνικῶν</i> διακρίνεται από                 | ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.                                            |
|                                                                    | ζ. την περίτεχνη διατύπωση.                                                               |
|                                                                    | η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.                                                         |

**Μονάδες 10**

**10ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§3-4****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῷ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοῦς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίου τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

**Μονάδες 30**

2. Πότε, με ποιον τρόπο και από ποιον πληροφορήθηκαν οι Αθηναῖοι την ήττα των συμπατριωτῶν τους στους Αιγὸς ποταμούς; (μονάδες 6) Ποια ἦταν ἡ πρώτη ἀντίδρασή τους; (μονάδες 4)

**Μονάδες 10**

3. Ποιες αποφάσεις ἔλαβε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Δήμου που συνεδρίασε τὴν ἐπομένη τῆς ἀναγγελίας τῆς συμφοράς (μονάδες 6), και με ποιους ἐκφραστικούς τρόπους ἐξιστοροῦνται ἀπὸ τὸν Ξενοφῶντα (μονάδες 4);

**Μονάδες 10**

4. Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους και τοὺς εἶπε να συσκεφθοῦν γιὰ τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν γιὰ πολλὰ οἱ Αθηναῖοι: γιὰ ἐγκλήματα που εἶχαν κάνει και γι' ἄλλα που εἶχε ψηφίσει ἡ Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τὴ ναυμαχία — να κόψουν τὸ δεξιὸ χέρι σ' ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους. Τοὺς κατηγορήσαν κι ὅτι εἶχαν ρίξει στὴ θάλασσα ολόκληρο τὸ πλήρωμα τῶν πολεμικῶν που ἔχαν στα χέρια τους, ἐνὸς ἀνδριώτικου κι ἐνὸς κορινθιακοῦ· ὁ Φιλοκλῆς ἦταν ὁ Αθηναῖος στρατηγός που τοὺς ἐξόντωσε. Εἰπώθηκαν κι ἄλλα πολλὰ, κι αποφασίστηκε να ἐκτελέσουν ὅσους αἰχμαλώτους ἦταν Αθηναῖοι ἐκτός ἀπὸ τὸν Ἀδείμαντο (αὐτὸς μονάρχος, στὴ Συνέλευση, εἶχε ἐναντιωθεῖ στὸ κόψιμο τῶν χερῶν — μερικοὶ μάλιστα τὸν κατηγορήσαν ὅτι προδίδει

τον στόλο). Ο Λύσανδρος ρώτησε πρώτο τον Φιλοκλή ποιά τιμωρία τού άξιζε —αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες— και κατόπιν τον έσφαξε. **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§31-32** (Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να εξηγήσετε γιατί οι Αθηναίοι φοβήθηκαν πολύ για την τύχη τους, ύστερα από την ήττα τους στους Αιγός ποταμούς.

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αδιαφορία, ουσία, ενιαίος, ανεπίτρεπτος, αλληγορία.**

**Μονάδες 10**

6. α. «ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, **πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία**»: Να γράψετε το απαρέμφατο αορίστου των ρηματικών τύπων (στην ίδια διάθεση) που είναι γραμμένοι με έντονα γράμματα στο παραπάνω απόσπασμα.
- β. «ὁ ἕτερος τῷ ἐτέρῳ **παραγγέλλων**»: Να μεταφέρετε το χωρίο στον άλλο αριθμό, κάνοντας όλες τις απαραίτητες αλλαγές στους κλιτούς τύπους.

**Μονάδες 10**

7. «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν»: Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε ως προς το είδος τους όλους τους επιρρηματικούς προσδιορισμούς του αποσπάσματος με τους οποίους η ιστορική αφήγηση γίνεται ιδιαίτερα παραστατική.

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| A                                       | B                                                              |
|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο | α. μετά το έτος 355 π.Χ.                                       |
| 2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει                | β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.)<br>εναντίον των Θηβαίων. |

|                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Το έργο του Ξενοφώντα <b>δεν</b> διαθέτει                       | γ. στην οργή των θεών.<br>δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.<br>ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.<br>ζ. την περίτεχνη διατύπωση.<br>η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα. |
| 4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους |                                                                                                                                                                                                                                           |
| 5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από                 |                                                                                                                                                                                                                                           |

**Μονάδες 10**



**11ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§16-19****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθείς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὅτι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἴτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἡρέθη πρεσβευτὴς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτῶμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοιεν εἶπαν ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ᾗ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους».

**Μονάδες 30**

2. Για ποιους λόγους οι Λακεδαιμόνιοι «ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν» (μονάδες 6) και ποια ἦταν η σημασία αὐτῶν των τειχῶν για τους Αθηναίους (μονάδες 4);

**Μονάδες 10**

3. Για ποιον λόγο πιστεύετε ὅτι οι Αθηναῖοι επέλεξαν αρχικά τον Θηραμένη, έναν ολιγαρχικό, να διαπραγματευτεί με τους Λακεδαιμόνιους (μονάδες 4) και πῶς θα χαρακτηρίζατε τη στάση του κατά τη διάρκεια αὐτῶν των διαπραγματεύσεων (μονάδες 6);

**Μονάδες 10**

4. Στο μεταξύ ο Λύσανδρος οδήγησε τα πλοία, τους αιχμαλώτους (ανάμεσα σ' αὐτούς ἦταν ο Φιλοκλής, ο Αδείμαντος κι ἄλλοι στρατηγοί) και τ' ἄλλα λάφυρα στη Λάμψακο. Την ἴδια μέρα της νίκης του ἐξάλλου ἐστείλε τον Θεόπομπο τον Μιλήσιο, τον κουρσάρο, ν'

αναγγείλει τα γεγονότα στη Λακεδαίμονα· αυτός έφτασε εκεί τη μεθεπόμενη μέρα κι έδωσε αναφορά. Έπειτα ο Λύσανδρος συγκέντρωσε τους συμμάχους και τους είπε να συσκεφθούν για την τύχη των αιχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν για πολλά οι Αθηναίοι: για εγκλήματα που είχαν κάνει και γι' άλλα που είχε ψηφίσει η Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία — να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγορήσαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχος, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών — μερικοί μάλιστα τον κατηγορήσαν ότι προδίδει τον στόλο). **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.1.§30-32** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ποια ήταν η στάση των Κορινθίων, των Θηβαίων και άλλων Ελλήνων απέναντι στους Αθηναίους κατά την κρίσιμη συνεδρίαση στη Σπάρτη και για ποιους λόγους; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **σχολείο, διατήρηση, έλλειψη, κυριότητα, δημοκρατία.**

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στον άλλο αριθμό από αυτόν βρίσκονται, στην ίδια πτώση και στο ίδιο γένος: **ὄντων, πόλιν, τειχῶν, ταῦτα, Ἀθηναίοις.** (μονάδες 5)  
β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στον αόριστο (ίδιο πρόσωπο, έγκλιση, φωνή): **διέτριβε, έπιλελοιπέναι, κελεύοι άγγελοῦντα, καλεῖν.** (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να επιλέξετε από το πρωτότυπο κείμενο **έναν** (1) για κάθε περίπτωση τρόπο δήλωσης του **χρόνου** και να τον εντάξετε στον παρακάτω πίνακα :

| ΕΜΠΡΟΘΕΤΟΣ<br>ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ | ΕΠΙΡΡΗΜΑ | ΠΛΑΓΙΑ<br>ΠΤΩΣΗ | ΜΕΤΟΧΗ | ΠΡΟΤΑΣΗ |
|-----------------------------|----------|-----------------|--------|---------|
|                             |          |                 |        |         |

|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|
|  |  |  |  |  |
|--|--|--|--|--|

(μονάδες 5)

β. Να βρείτε το υποκείμενο της μετοχής **βουλόμενοι** και το υποκείμενο του απαρεμφάτου **είναι** (μονάδες 2) χαρακτηρίζοντας τη μετοχή ως συνημμένη ή απόλυτη (μονάδα 1) και σημειώνοντας στην περίπτωση του απαρεμφάτου το εάν λειτουργεί το φαινόμενο της ταυτοπροσωπίας ή της ετεροπροσωπίας (μονάδες 2).

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                        | B                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με       | α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα. |
|                                                          | β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.                              |
| 2. Ο Ξενοφώντας πέθανε                                   | α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.                    |
|                                                          | β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.              |
| 3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο      | α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.                                                            |
|                                                          | β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.                                                                     |
| 4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από | α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.                                              |
|                                                          | β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.                                |
| 5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει                              | α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                                          |
|                                                          | β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                        |

**Μονάδες 10**

12ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.2.§20-22**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ ἱὰς ναῦς πλήν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. **Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν·** οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῦντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιεῖν. Ἀντειπόντων δέ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν ... μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν.»

**Μονάδες 30**

2. Να παρουσιάσετε τους όρους της συνθηκολόγησης που προτείνουν οι Λακεδαιμόνιοι διακρίνοντας τον βασικό όρο από εκείνους που αποτελούν προϋπόθεση για την υλοποίησή του (μονάδες 6), αιτιολογώντας την επιλογή σας (μονάδες 4).

**Μονάδες 10**

3. «προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης...περιαιεῖν».· Τι πρότεινε ο Θηραμένης στους Αθηναίους (μονάδες 6) και ποια ήταν η αντίδρασή τους (μονάδες 4);

**Μονάδες 10**

4. Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. Το πρώτο βήμα ήταν να στείλουν στη Λακεδαίμονα τον Αισχίνη και τον Αριστοτέλη, για να πείσουν τον Λύσανδρο να ενεργήσει να τους δοθεί φρουρά — που υπόσχονταν να συντηρούν αυτοί— «ώσπου να βγάλουν από τη μέση τα κακά στοιχεία και να οργανώσουν το καθεστώς». Εκείνος πείστηκε και φρόντισε να τους δώσουν τη φρουρά με τον Καλλίβιο για αρμοστή. Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά, βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο τον Καλλίβιο, για να εγκρίνει όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους

ήθελαν — όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' αποδώ και μπρος όποιον τους δημιουργούσε τη υποψία ότι δεν θ' ανεχόταν τον παραγκωνισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράσει, θα 'βρισκε πολλούς συμπαραστάτες. **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§13-14** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Πώς οι Αθηναίοι υποδέχτηκαν την πρεσβεία τους από τη Σπάρτη (μονάδες 4) και γιατί οι ελπίδες τους για μία νέα αρχή μετά το τέλος του πολέμου διαψεύστηκαν (μονάδες 6); Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο).

**Μονάδες 10**

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ορθή σημασία** της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

| A                     | B                                 |
|-----------------------|-----------------------------------|
| 1. <b>καθελόντας</b>  | α. γκρεμίζω<br>β. επιλέγω         |
| 2. <b>φυγάδας</b>     | α. εξόριστος<br>β. δραπετής       |
| 3. <b>ἔπεσθαι</b>     | α. οδηγώ<br>β. ακολουθώ           |
| 4. <b>λιμῶ</b>        | α. αρρώστια<br>β. πείνα           |
| 5. <b>Ἀντειπόντων</b> | α. φέρνω αντίρρηση<br>β. διαψεύδω |

**Μονάδες 10**

6. α. Να γράψετε τον ίδιο τύπο στον άλλο αριθμό από αυτόν που βρίσκονται: **κινδύνοις, τείχη, θάλατταν, πρέσβεις, τινων**. (μονάδες 5)
- β. Να γράψετε το γ' ενικό πρόσωπο οριστικής παρακειμένου των παρακάτω ρηματικών τύπων στη φωνή που βρίσκονται: **γενομένοις, έποιοῦντο, νομίζοντας, λέγων, πείθεσθαι**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να εντοπίσετε τα υποκείμενα των παρακάτω ρηματικών τύπων: *άνδραποδιεῖν, ἔπεσθαι, χρή, Ἀντειπόντων, ἔδοξε*. (μονάδες 5)
- β. *Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*: Να γράψετε τη δευτερεύουσα πρόταση που υπάρχει στην παραπάνω ημιτερίοδο (μονάδες 2). Να τη χαρακτηρίσετε ως προς το είδος της, τον τρόπο εισαγωγής και τη λειτουργία της. (μονάδες 3)

**Μονάδες 10**

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθειά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4<sup>ου</sup> αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

**Μονάδες 10**

**13ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.2.§20-23****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας».

**Μονάδες 30**

2. Ποιος από τους όρους της ειρήνης που προτείνουν οι Λακεδαιμόνιοι προς τους Αθηναίους είναι ο πιο σημαντικός και γιατί; (μονάδες 4) Επιλέξτε δύο από τους υπόλοιπους όρους που αναφέρονται στο παραπάνω κείμενο και αιτιολογήστε σύντομα τη σημασία τους λαμβάνοντας υπόψη τις ιστορικές συνθήκες. (μονάδες 6)

**Μονάδες 10**

3. Σε ποια κατάσταση βρίσκονται οι Αθηναίοι, όταν επιστρέφουν από τη Σπάρτη οι πρέσβεις με τους όρους της ειρήνης (μονάδες 5), και πώς αυτή επηρεάζει την τελική τους απόφαση (μονάδες 5);

**Μονάδες 10**

4. «Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως — που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστεί κιόλας από τους δημοκρατικούς— είχε διάθεση να

σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους μόνο για τον λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτε την αριστοκρατική τάξη. «Στο κάτω κάτω», του 'λεγε, «κι εγώ κι εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποκτήσουμε δημοτικότητα». Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§15 [Μετάφραση Ρ. Ρούφος]

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να χαρακτηρίσετε τον Θηραμένη με βάση τον τρόπο που ενεργεί σε κάθε περίπτωση.

**Μονάδες 10**

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- **είργασμένην**: Για κάποιους εργαζόμενους το Σάββατο δεν είναι αργία, αλλά ..... ημέρα.
  - **μέλλειν**: Στα ..... σχέδια της εταιρείας περιλαμβάνεται η ίδρυση υποκαταστημάτων στο εξωτερικό.
  - **συνεπαινεσάντων**: Του αξίζει κάθε..... για την καλή του πράξη.
  - **δέχεσθαι**: Ο ίδιος ο Υφυπουργός Αθλητισμού πήγε στο αεροδρόμιο για την ..... των ολυμπιονικών.
  - **ἄρχειν**: Η ..... του πρωταθλήματος ποδοσφαίρου μετατέθηκε για τα τέλη Οκτωβρίου.

**Μονάδες 10**

6. «Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχέτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν»: Να ξαναγράψετε το απόσπασμα αφαιρώντας το «**καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις**» και πραγματοποιώντας τις αναγκαίες αλλαγές.

**Μονάδες 10**

7. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των προτάσεων (δεν χρειάζεται να αναγνωρίσετε την εισαγωγή και την εκφορά τους) και των λέξεων που ακολουθούν: α) **μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν**, β) **ὡς χρή πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις**, γ) **τινων**, δ) **δέχεσθαι**, ε) **προθυμία**.



**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| A                                                                                 | B                                                                                                                                                     |
|-----------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από | α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                                                                         |
| 2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε                            | β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.                                                                                          |
| 3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε                                          | γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.                                                                                                    |
| 4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο Έλληνικά κατά την αφήγηση των γεγονότων       | δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.                                                                                                |
| 5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις                                              | ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.<br>ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.<br>η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά. |

**Μονάδες 10**

**14ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§50-51****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθουρβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξειτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ὑγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεσθηκότες οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».

**Μονάδες 30**

2. Ποιον ρόλο διεκδικεῖ για τον εαυτό του ο Κριτίας σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο και σε ποιον βαθμό οι πράξεις του ανταποκρίνονται σ' αυτόν;

**Μονάδες 10**

3. Ποια λειτουργία εἶχε ο κατάλογος των Τρισχιλίων στο πλαίσιο του τυραννικού πολιτεύματος και γιατί η διαγραφή του Θηραμένη από αυτόν τον κατάλογο επηρεάζει την έκβαση της δίκης του;

**Μονάδες 10**

4. Αφού τους έπιασαν όλους μ' αυτό τον τρόπο, πρόσταξαν τον αρχηγό του ιππικού Λυσίμαχο να τους πάρη και να τους παραδώσῃ στους Έντεκα. Την άλλη μέρα συγκέντρωσαν στο Ωδεῖο τους οπλίτες που ήταν γραμμένοι στον κατάλογο, καθώς και τους υπόλοιπους ιππεῖς, κι ο Κριτίας σηκώθηκε κ' εἶπε: «Το καθεστῶς, ἄνδρες, δεν τ' οργανώνουμε μόνο για καλὸ δικό μας, μα ἄλλο τόσο και για δικό σας. Μια και θάχετε λοιπὸν μερίδιο στις τιμές, πρέπει νάχετε μερίδιο και στους κινδύνους. Για τούτο εἶν' ἀνάγκη να καταδικάσετε τους Ελευσινίους που πιάσαμε, ὥστε νάχετε τις ίδιες ἐλπίδες και τους ίδιους φόβους με μας.» Και τους έδειξε ἕνα σημεῖο, λέγοντας να παν ἐκεῖ να

ψηφίσουν ένας-ένας, φανερά. Το μισό Ωδείο ήταν γεμάτο οπλισμένους Λάκωνες φρουρούς· άλλωστε όσοι πολίτες δε σκοτίζονταν παρά μόνο για το συμφέρον τους τάβλεπαν αυτά με καλό μάτι.... Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.15-16 [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ο Ξενοφών και στα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) περιγράφει δύο δίκες: τη δίκη του Θηραμένη και τη δίκη των κατοίκων της Ελευσίνας. Να εντοπίσετε τα κοινά σημεία που δικαιολογούν τον χαρακτηρισμό «παρωδία δίκης» και στις δύο περιπτώσεις.

**Μονάδες 10**

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **ἀναφεύξοιτο**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- Μετά την ήττα του το στράτευμα τράπηκε σε άτακτη .....
  - Προς.....κάθε παρεξήγησης, όλα έγιναν με καλή πρόθεση.
  - Η .....στο αλκοόλ δεν αποτελεί λύση στα προβλήματα που αντιμετωπίζει.
  - Δεν πλήρωνε τους φόρους του, γι' αυτό θα κατηγορηθεί για .....
  - Η περιοχή αποτελεί..... άγριων ζώων και απαγορεύεται το κυνήγι.

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις του κειμένου στη γενική ενικού: **ταῦτα, προσελθών, ὅς, ἄνδρα, ἡμῖν**. (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό ευκτικής στον χρόνο και στη φωνή που βρίσκονται: **ἐπαύσατο, ἐγένετο, διαλεχθείς, ἐκέλευσε, εἶπεν**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να αναγνωρίσετε το είδος των υπογραμμισμένων μετοχών του κειμένου (μονάδες 5):

|                       |             |
|-----------------------|-------------|
| <b>ἐπιθορυβήσασα:</b> | είναι ..... |
| <b>προσελθών:</b>     | είναι ..... |
| <b>τοὺς ἔχοντας:</b>  | είναι ..... |
| <b>ἐξαπατωμένους:</b> | είναι ..... |
| <b>τῶν ὄντων:</b>     | είναι ..... |

- β. Να αντιστοιχίσετε καθεμιά από τις δευτερεύουσες προτάσεις της στήλης Α με τα δεδομένα στη στήλη Β. Δύο περιπτώσεις της στήλης Β περισσεύουν. (μονάδες 5)

| A                                                                                                                                        | B                                                                                                       |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο<br>2. εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ<br>3. ὅτι ... [ὁ Θηραμένης] ἀναφεύξειτο | Η δευτερεύουσα πρόταση<br>δηλώνει<br>α. κρίση-γνώμη<br>β. αιτία<br>γ. χρόνο<br>δ. προϋπόθεση<br>ε. φόβο |

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                              | B                                                                                                               |
|----------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα                       | α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.   |
|                                                                | β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου. |
| 2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,            | α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.                             |
|                                                                | β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.       |
| 3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφώντα επηρεάστηκαν από | α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.                                         |
|                                                                | β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.                                                          |
| 4. Τα έργα του Ξενοφώντα χωρίζονται σε                         | α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.                                                                           |
|                                                                | β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.                                                                           |

|                                                         |                                                                                                                                   |
|---------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 5. Η συγγραφική προσφορά του<br>Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε | α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής<br>(3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον<br>Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη. |
|                                                         | β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της<br>απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των<br>θεμάτων του.                          |

**Μονάδες 10**

## 15ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.3.§51-52

**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὁρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φρασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν». **Μονάδες 30**
2. Ποια διαδικασία προτείνει ο Κριτίας για την καταδίκη του Θηραμένη στο παραπάνω κείμενο και τι αποδεικνύει αυτό για τον χαρακτήρα του; **Μονάδες 10**
3. «Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν»: Για ποιον λόγο επιλέγει ο Ξενοφώντας να αποδώσει τόσο παραστατικά με τη χρήση του ρήματος ἀνεπήδησεν την κίνηση του Θηραμένη προς τον βωμό; **Μονάδες 10**
4. «Τον πρώτο καιρὸ ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ἦταν ομοῖδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας ὁμως - που ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶχε εξοριστὴ κιόλας ἀπὸ τους δημοκρατικούς- εἶχε διάθεση να σκοτώσῃ πολὺν κόσμον, ἐνῶ ο Θηραμένης ἐναντιωνόταν, λέγοντας ὅτι δεν ἦταν λογικὸ να θανατώνουν ἀνθρώπους για μόνον το λόγο ὅτι τους τιμοῦσε ο λαός, ἐστὼ κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα τὴν καλὴ τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' ἐγὼ κ' ἐσύ ἔχουμε πει και κάνει πολλὰ για ν' ἀποχτήσουμε δημοτικότητα». Ο ἄλλος πάλι ἀποκρινόταν (γιατί φερόταν ἀκόμα φιλικὰ στο Θηραμένη) ὅτι ὅποιος θέλει να κυριαρχή εἶν' υποχρεωμένος να βγάξῃ ἀπὸ τὴ μέση ἐκείνους που θα μπορούσαν να του σταθοῦν ἐμπόδιο: «Κι αν

φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§11-12 [Μετάφραση: Ρ. Ρούφος]

Αντλώντας πληροφορίες και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να παρουσιάσετε και να εξηγήσετε την εξέλιξη της σχέσης ανάμεσα στον Κριτία και τον Θηραμένη.

**Μονάδες 10**

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

| A                   | B                          |
|---------------------|----------------------------|
| 1. <b>βουλή</b>     | α. βούληση<br>β. βούλα     |
| 2. <b>φασιν</b>     | α. προφήτης<br>β. αποφυγή  |
| 3. <b>έξαλείφω</b>  | α. αλοιφή<br>β. έλλειψη    |
| 4. <b>συνδοκοῦν</b> | α. σύνδεση<br>β. ένδοξος   |
| 5. <b>κρίσιν</b>    | α. κρατήρας<br>β. έγκριτος |

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω αντωνυμίες όπου σας ζητείται: **οἷου** (στη γενική ενικού του θηλυκού γένους), **οἶδε** (στη γενική πληθυντικού του αρσενικού γένους), **ἡμῖν** (στη δοτική ενικού του β' προσώπου), **τουτονι** (στην ονομαστική ενικού του αρσενικού γένους), **ὄνπερ** (στην ονομαστική του ουδετέρου γένους στον πληθυντικό αριθμό). (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους στο γ' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Μέλλοντα (στην ίδια φωνή και διάθεση): **εἶπεν**, **ἔστι**, **ἀνεπήδησεν**, **ἰκετεύω**, **έξαλείφειν**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να γράψετε το Υποκείμενο των παρακάτω υπογραμμισμένων ρηματικών τύπων:  
**έπιτρέπη, φασιν, άποθνήσκειν, εἶναι** (πέμπτη σειρά), **ἔγραψαν**. (μονάδες 5)

β. **έξαπατωμένους, Άκούσας**: Να αναγνωρίσετε τις μετοχές ως προς το είδος τους και να τις χαρακτηρίσετε ως συνημμένες ή απόλυτες, αιτιολογώντας την απάντησή σας. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                        | B                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με       | α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα. |
|                                                          | β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.                              |
| 2. Ο Ξενοφώντας πέθανε                                   | α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.                    |
|                                                          | β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.              |
| 3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο      | α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.                                                            |
|                                                          | β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.                                                                     |
| 4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από | α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.                                              |
|                                                          | β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.                                |
| 5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει                              | α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                                          |
|                                                          | β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                        |

**Μονάδες 10**



16ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.3.§52-55.3**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἵκετεῦν τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτίᾳ εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμέ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὃνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἑνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἑνδεκα οὗτοι δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὑμῶν μέντοι, ... ἐκ τούτων πράττετε».

**Μονάδες 30**

2. «ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν»: Τι επιδιώκει ο Θηραμένης με την καταφυγή του στον βωμό; (μονάδες 4) Να λάβετε υπόψη σας το κοινωνικό και θρησκευτικό πλαίσιο της εποχής. (μονάδες 6)

**Μονάδες 10**

3. «Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς»: Ποια προειδοποίηση και σε ποιους την απευθύνει ο Θηραμένης; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.

**Μονάδες 10**

4. «Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στο δεξιὸ ἐκεῖνων που πλησιάζουν βρίσκονται αὐτοὶ που ἐδῶ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο ἄκρο αριστερὸ τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάκοντα —αὐτοὶ που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας ἐξόριζαν ἀπὸ την πόλη, μας ἐδίωχναν ἀπὸ τα σπίτια μας κ' ἐκάναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να ὁμως που τώρα τους ἔλαχε κάτι που αὐτοὶ ποτέ δεν

περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν— τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους.»  
**Ξενοφώντας Έλληνικά, 4.§13-14** (Μετάφραση Ρ. Ρούφος).

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να καταγράψετε τις ενέργειες που φανερώνουν ότι οι Τριάκοντα ήταν ασεβείς και αυθαιρετούσαν.

**Μονάδες 10**

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την **ετυμολογικά συγγενή** της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

| A                    | B              |
|----------------------|----------------|
| 1. <b>Ἀκούσας</b>    | α. σύγγραμμα   |
| 2. <b>ἐννομώτατα</b> | β. πραγματικός |
| 3. <b>ἔγραψαν</b>    | γ. διανομή     |
| 4. <b>ὄνομα</b>      | δ. μόνος       |
| 5. <b>πράττετε</b>   | ε. υπάκουος    |
|                      | ζ. πανάκεια    |
|                      | η. συνώνυμο    |

**Μονάδες 10**

6. α. «...μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὅνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι»: Στο απόσπασμα που σας δίνεται να εντοπίσετε τους τύπους των προσωπικών και δεικτικών αντωνυμιών και να τους μεταφέρετε στον άλλο αριθμό. (μονάδες 5)
- β. **ἔγραψαν, βοηθήσετε, ἐκέλευσε, εἶπε, κατακεκκριμένον**: Να γράψετε τον αντίστοιχο τύπο στον ενεστώτα στην ίδια φωνή. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία των λέξεων/φράσεων και της πρότασης που ακολουθεί (δεν χρειάζεται να αναγνωρίσετε την εισαγωγή και εκφορά της): α) *περί τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ*, β) *ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός*, γ) *ἐπιδείξει*, δ) *ἀσεβέστατοι*, ε) *ὕμιν*.

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| A                                                                                         | B                                                      |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία                                                   | α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του. |
| 2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται                   | β. του Περικλή.                                        |
| 3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο | γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.                     |
| 4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από                                   | δ. το 431 π. Χ. και εξής.                              |
| 5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα                                      | ε. το 411 π. Χ. και εξής.                              |
|                                                                                           | ζ. σε θεϊκή τιμωρία.                                   |
|                                                                                           | η. του Αγησίλαου.                                      |
|                                                                                           | θ. στην απλότητα του ύφους του.                        |

**Μονάδες 10**

17ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 2.3.§55.3-56**ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρεταί. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρῳ καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἔν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμώξειτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτίᾳ τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φρόνιμον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο.»

**Μονάδες 30**

2. Για ποιο λόγο ο αρχαῖος ιστοριογράφος αποδίδει τόσο παραστατικά την εικόνα της βίαιης απομάκρυνσης του Θηραμένη από τον βωμό του Βουλευτηρίου;

**Μονάδες 10**

3. Σε ποια σημεία του αρχαίου κειμένου φαίνεται ο «παιγνιώδης» χαρακτήρας του Θηραμένη; (μονάδες 6). Ποιες εκδηλώσεις του πολιτισμοῦ των αρχαίων Αθηναίων θα μπορούσαν να μας οδηγήσουν σε συμπεράσματα για το «παιγνιώδες» πνεῦμα τους; (μονάδες 4).

**Μονάδες 10**

4. Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως – που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστεί κιόλας από τους δημοκρατικούς– είχε διάθεση να σκοτώσει πολὺν κόσμον, ἐνῶ ο Θηραμένης ἐναντιωνόταν, λέγοντας ὅτι δεν ἦταν λογικὸ νὰ θανατώνουν ἀνθρώπους γιὰ μόνον τὸ λόγον ὅτι τοὺς τιμοῦσε ὁ λαός, ἐστὼ κι ἂν δεν πείραζαν σε τίποτα τὴν καλὴ τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' ἐγὼ κ' ἐσύ ἔχουμε πει καὶ κάνει πολλὰ γιὰ ν' ἀποχτήσουμε δημοτικότητα». Ὁ ἄλλος πάλι ἀποκρινόταν (γιατί

φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχεί είν' υποχρεωμένος να βγάζει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3 §15-16** (Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Αφού διαβάσετε με προσοχή και τα δύο κείμενα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο) που σας έχουν δοθεί, να εξηγήσετε τους λόγους για τους οποίους οι απόψεις και οι ενέργειες του Κριτία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως ακραίος πολιτικός κυνισμός (ή αμοραλισμός);

**Μονάδες 10**

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο **ομόρριζο** (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

- **εἶλκον**: Η παλίρροια προκαλείται από .....της σελήνης στα θαλάσσια ύδατα.
- **εἶκός**: Δεν γίνεται να βασιζόμαστε σε ..... Πρέπει να είμαστε σίγουροι.
- **καθορᾶν**: Μια από τις πέντε ανθρώπινες αισθήσεις είναι η .....
- **πλήρως**: Θα σε .....στο τέλος του μήνα.
- **ἔπασχε**: Η άσκηση ζητά μετατροπή από την ενεργητική στην..... σύνταξη.

**Μονάδες 10**

6. α. Να γράψετε τη δοτική ενικού για τις παρακάτω λέξεις (μονάδες 5):

**βωμοῦ:**

**ἀνθρώπους:**

**ἄνδρα:**

**ῥῆμα:**

**ψυχῆς:**

- β. **εἶπεν, ἐπεκαλεῖτο, εἶχεν, ἀπήγαγον, ἔπασχε**: Να μεταφέρετε τα ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα, στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται (μονάδες 5).

**Μονάδες 10**

7. α. «*Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ὁρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν.*»: Στο παραπάνω απόσπασμα να χαρακτηρίσετε ως προς το είδος τις υπογραμμισμένες μετοχές (μονάδες 3) και να δικαιολογήσετε τον χαρακτηρισμό σας για τη μετοχή ὁρῶσα (μονάδες 2).

β. Να εντοπίσετε στο αρχαίο κείμενο μία υποθετική και μία ειδική πρόταση (μονάδες 4). Στην περίπτωση της ειδικής πρότασης να αναγνωρίσετε και τον συντακτικό της ρόλο. (μονάδα 1)

**Μονάδες 10**

8. Να αντιστοιχίσετε το όνομα του κάθε ιστορικού της Στήλης Α με τις ορθές αναφορές της Στήλης Β.

| A                                  | B                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης<br>2. Ο Ξενοφώντας | α. πίστευε στη μεγάλη αξία του Περικλή.<br>β. δέχτηκε επίδραση από τον Αγησίλαο.<br>γ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή δεν μπόρεσε να σώσει την Αμφίπολη, μια πόλη με ιδιαίτερη σημασία για την Αθήνα.<br>δ. τιμωρήθηκε με εξορία, επειδή ακολούθησε τον Σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.<br>ε. συμμετείχε σε εκστρατεία εναντίον του Πέρση βασιλιά. |

**Μονάδες 10**

**18ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§18-19****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μέν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὥς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ».

**Μονάδες 30**

2. Το ὄφος με το οποίο απευθύνεται ο μάντης στους δημοκρατικούς χαρακτηρίζεται ως αινιγματικό και προφητικό. Ποιες εκφραστικές επιλογές του Ξενοφώντα επιβεβαιώνουν τον παραπάνω χαρακτηρισμό;

**Μονάδες 10**

3. Μετά τη μάχη οι δημοκρατικοί «...τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν». Πώς θα χαρακτηρίζατε τους δημοκρατικούς από τη συγκεκριμένη ενέργεια;

**Μονάδες 10**

4. «Κάποτε μας ἐπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ἤμασταν στην Αγορά· ἄλλοι ἐξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ δίχως να θρῆσκόμεσταν καν στην πόλη. Γι' αὐτό κ' οἱ θεοὶ παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλοῦνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· ὅταν κάνουμε ἐπιχείρηση, λίγοι ἐμεῖς ἐναντίον πολλῶν ἐχθρῶν, θριαμβεύουμε χάρις στην εὐνοιά τους· καὶ νὰ τώρα που μας ἔφεραν σε τοποθεσία ὅπου οἱ ἐχθροὶ ἔχουν ν' ἀνέβουν ἀνήφορο κ' ἐτσι δὲν

μπορούν ούτε δόρατα, ούτε ακόντια να ρίξουν πάνω από τα κεφάλια των μπροστινών τους, ενώ εμείς από ψηλά θα τους φτάνουμε και με δόρατα και μ' ακόντια και με πέτρες και θα χτυπήσουμε πολλούς». **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§14-15** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Ο Ξενοφώντας πίστευε ότι οι θεοί παρεμβαίνουν στα έργα των ανθρώπων. Σε ποια σημεία των δύο κειμένων που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), επιβεβαιώνεται η παραπάνω αντίληψη του Ξενοφώντας;

**Μονάδες 10**

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία **ετυμολογικά συγγενή λέξη** για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **αναγγελία, τραυματίας, ψευδής, πτώση, θνησιμότητα.**

**Μονάδες 10**

6. α. Να μεταφέρετε τις παρακάτω λέξεις στον άλλο αριθμό, στην ίδια πτώση και στο ίδιο γένος: **μάντις, τις, νίκη, πολεμίοις, πολιτών.** (μονάδες 5)
- β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα (στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται): **παρήγγελλεν, πέσοι, γένηται, ανέλαβον, ένικων.** (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. «(...) **ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι**»: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία όλων των ὀρων της παραπάνω πρότασης. (μονάδες 5)
- β. «**Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὅπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ.**»: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε πέντε (5) επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να προσδιορίσετε την επιρρηματική σχέση που δηλώνουν. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

| A                                       | B                         |
|-----------------------------------------|---------------------------|
| 1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο | α. μετά το έτος 355 π. Χ. |



|                                                                    |                                                                                                                    |
|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει                                           | β. στη μάχη της Μαντίνειας (362 π. Χ.) εναντίον των Θηβαίων.                                                       |
| 3. Το έργο του Ξενοφώντα <b>δεν</b> διαθέτει                       | γ. στην οργή των θεών.                                                                                             |
| 4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους | δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π. Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.                         |
| 5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από                 | ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.<br>ζ. την περίτεχνη διατύπωση.<br>η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα. |

**Μονάδες 10**

**19ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§19-20****ΚΕΙΜΕΝΟ**

*Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδουσιν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρωνος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεκινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».*

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

**Μονάδες 30**

2. Ο Κλεόκριτος μετά τη νίκη των δημοκρατικών εκφωνεῖ έναν σύντομο λόγο. Σε ποιους απευθύνεται (μονάδες 2), ποιος είναι ο στόχος του (μονάδες 4) και πώς τον επιτυγχάνει (μονάδες 4);

**Μονάδες 10**

3. Ο Κλεόκριτος στον λόγο του ανακαλεί τους δεσμούς μεταξύ των Αθηναίων πολιτῶν που συνιστούν μια πραγματική «κοινωνία πολιτῶν». Αφού καταγράψετε τους δεσμούς αυτούς (μονάδες 5), να αναφέρετε τις γλωσσικές επιλογές με τις οποίες αποδίδονται (μονάδες 5);

**Μονάδες 10**

4. «Θυμηθῆτε, πολῖτες —κι ὅσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το— ὅτι στο δεξιό ἐκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αὐτοὶ που ἐδῶ και τέσσερεις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο ἄκρο αριστερό τους πάλι εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ Τριάντα —αὐτοὶ που δίχως σε τίποτα

νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν— τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη». **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.4.§13-14** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Αξιοποιώντας αναφορές και από τα δύο κείμενα που σας έχουν δοθεί (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να αξιολογήσετε τη στάση των δημοκρατικών και των ολιγαρχικών απέναντι στους πολιτικούς τους αντιπάλους και στην έννοια της πατρίδας.

**Μονάδες 10**

5. Να γράψετε μία **σύνθετη λέξη** της Νέας Ελληνικής, με **πρώτο συνθετικό** καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: **πρώτος, νεκρούς, ἀλλήλοις, πολλοί, κοινῆς**.

**Μονάδες 10**

6. α. «**Ἄνδρες πολῖται τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;**»: Να γράψετε το παραπάνω χωρίο μεταφέροντας όλους τους κλιτούς τύπους στον ενικό αριθμό. (μονάδες 5)

β. Να μεταφέρετε τα παρακάτω ρήματα στο ίδιο πρόσωπο του ενεστώτα (στην έγκλιση και τη φωνή που βρίσκονται): **ένικων, ἔλαβον, ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν, γεγενήμεθα**. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

|                           |             |          |
|---------------------------|-------------|----------|
| <b>τῶν μὲν τριάκοντα:</b> | είναι ..... | στ.....  |
| <b>ὑποσπόνδους:</b>       | είναι ..... | στ ..... |
| <b>εὖφωνος:</b>           | είναι ..... | στ ..... |
| <b>ἀποκτεῖναι:</b>        | είναι ..... | στ ..... |
| <b>ὕμῃν:</b>              | είναι ..... | στ ..... |

β. «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ’ ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ·»: Στην παραπάνω περίοδο να εντοπίσετε πέντε επιρρηματικούς προσδιορισμούς και να αναφέρετε τι δηλώνουν. (μονάδες 5)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                        | B                                                                                                        |
|----------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με       | α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα. |
|                                                          | β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.                              |
| 2. Ο Ξενοφώντας πέθανε                                   | α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.                    |
|                                                          | β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.              |
| 3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο      | α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.                                                            |
|                                                          | β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.                                                                     |
| 4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από | α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.                                              |
|                                                          | β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.                                |
| 5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει                              | α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                                          |
|                                                          | β. με εντιμότητα τις αγριότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.                        |

**Μονάδες 10**

**20ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος Έλληνικά, 2.4.§22-23****ΚΕΙΜΕΝΟ**

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὐς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὥς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ῥηδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὥς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἵλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ συνεδρίῳ.»

**Μονάδες 30**

2. «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ ... πολλὰ κατεδακρύσαμεν.»: Σε ποια πρόσωπα αναφέρονται οι αντωνυμίες οὔτοι, ὑμεῖς και ἡμεῖς στο συγκεκριμένο απόσπασμα και ποιες σχέσεις έχουν μεταξύ τους σύμφωνα με τα λόγια του κήρυκα Κλεόκριτου;

**Μονάδες 10**

3. «τῶν δὲ τρισχιλίων... ἀπολλύναι τὴν πόλιν»: Ποιες διαφωνίες προέκυψαν μεταξύ των συνεργατῶν των Τριάκοντα σύμφωνα με την αφήγηση του Ξενοφώντα;

**Μονάδες 10**

4. Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρῶν Τειχῶν και των τειχῶν του Πειραιά. Ενώ όμως εντολή τους ήταν να συντάξουν ένα σύνταγμα που θα ρύθμιζε τον πολιτικό βίο, ὅλο ἀνάβαλλαν τη σύνταξη και τη δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις ἄλλες αρχές ὅπως ἤθελαν αυτοί. Ἐπειτα ἀρχισαν να συλλαμβάνουν τους γνωστούς καταδότες, που τον καιρό της δημοκρατίας εἶχαν κάνει τη συκοφαντία ἐπάγγελμα και ταλαιπωρούσαν την καλή τάξη, και να τους παραπέμπουν για θανατική καταδίκη. Η Βουλή τους καταδίκασε μ' ευχαρίστηση, και το πράμα δε

δυσανεστούσε καθόλου όσους ένιωθαν πως τίποτα κοινό δεν είχαν μ' αυτούς. Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. **Ξενοφώντας Έλληνικά, 2.3.§11-13** [Μετάφραση: Ρόδης Ρούφος]

Να συγκρίνετε την αντίδραση των αρχόντων και των Τριάκοντα, μετά τον λόγο του κήρυκα Κλεόκριτου, με τη συμπεριφορά των Τριάκοντα αμέσως μετά την εκλογή τους, όπως παρουσιάζεται στο μεταφρασμένο απόσπασμα.

**Μονάδες 10**

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με **ομόρριζα** (απλά ή σύνθετα) του ρήματος **έδιδασκον**, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:
- Ο κύριος Γιάννης Αλεξόπουλος είναι ο νέος.....του 3ου Δημοτικού σχολείου.
  - Αυτά τα τριάντα χρόνια που υπηρετεί στην εκπαίδευση, απέκτησε μεγάλη ..... πείρα.
  - Ανακοινώθηκε η ..... - εξεταστέα ύλη για όλα τα μαθήματα των Πανελληνίων Εξετάσεων.
  - Έμαθε μόνος του να παίζει κιθάρα και έτσι θεωρείται..... μουσικός.
  - Οι μύθοι του Αισώπου είναι ιστορίες με ηθικά.....

**Μονάδες 10**

6. α. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για τις παρακάτω λέξεις του κειμένου (μονάδες 5):

**ήμῖν**: στην ίδια πτώση στον ενικό αριθμό

**ἔχθιστον**: στη δοτική πτώση ενικού στον συγκριτικό βαθμό

**πόλεμον**: στη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

**ἄρχοντες**: στη δοτική πτώση στον ίδιο αριθμό

**πόλιν**: στη δοτική πτώση στον πληθυντικό αριθμό

β. Στον ακόλουθο πίνακα να αναγνωριστούν από γραμματική άποψη (πρόσωπο, αριθμός, έγκλιση, χρόνος, φωνή) οι εξής ρηματικοί τύποι: **παρέχουσιν, ἔλεγεν, ἀπήγαγον, ἐπεποιήκεσαν, εἶλοντο**. (μονάδες 5)

| ρ. τύπος     | πρόσωπο | αριθμός | έγκλιση | χρόνος | φωνή | ρήμα |
|--------------|---------|---------|---------|--------|------|------|
| παρέχουσιν   |         |         |         |        |      |      |
| ἔλεγεν       |         |         |         |        |      |      |
| ἀπήγαγον     |         |         |         |        |      |      |
| ἐπεποιήκεσαν |         |         |         |        |      |      |
| εἴλοντο      |         |         |         |        |      |      |

**Μονάδες 10**

7. α. Να προσδιορίσετε την κύρια συντακτική λειτουργία των υπογραμμισμένων λέξεων του κειμένου (μονάδες 5):

|                      |             |           |
|----------------------|-------------|-----------|
| <b>οὗτοι:</b>        | είναι ..... | στ .....  |
| <b>πόλεμον:</b>      | είναι ..... | στ .....  |
| <b>οἱ τριάκοντα:</b> | είναι ..... | στ .....  |
| <b>ταπεινοί:</b>     | είναι ..... | του ..... |
| <b>ἡδικηκέναι:</b>   | είναι ..... | στ .....  |

- β. Να αναγνωρίσετε το είδος και τη λειτουργία της δευτερεύουσας πρότασης **ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν**. (μονάδες 3) Ποια στοιχεία της πρότασης εκφράζουν την υποκειμενική άποψη/κρίση του ομιλητή; (μονάδες 2)

**Μονάδες 10**

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

| A                                                                           | B                                                                                                                 |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη | α. διακόπτεται στο 404 π.Χ.<br>β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.                                                        |
| 2. Ο Ξενοφώντας                                                             | α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων.<br>β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου. |

|                          |                                                                                                                                                                                                   |
|--------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 3. Το έργο του Θουκυδίδη | <p>α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων.</p> <p>β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.</p>                                                               |
| 4. Ο Ξενοφώντας          | <p>α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα ταραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου.</p> <p>β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.</p>  |
| 5. Ο Θουκυδίδης          | <p>α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις.</p> <p>β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.</p> |

**Μονάδες 10**



21ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ Ξενοφώντος *Ἑλληνικά*, 3, 75.1-75.4.1**Θουκυδίδου Ἱστορίαι, 3, 75.1-75.4.1****ΚΕΙΜΕΝΟ**

Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ὁ Διειτρέφους Ἀθηναίων στρατηγὸς παραγίγνεται βοηθῶν ἐκ Ναυπάκτου δώδεκα ναυσὶ καὶ Μεσσηνίων πεντακοσίοις ὀπλίταις· ξύμβασιν τε ἔπρασσε καὶ πείθει ὥστε συγχωρῆσαι ἀλλήλοις δέκα μὲν ἄνδρας τοὺς αἰτιωτάτους κρίναι, οἳ οὐκέτι ἔμειναν, τοὺς δ' ἄλλους οἰκεῖν σπονδὰς πρὸς ἀλλήλους ποιησαμένους καὶ πρὸς Ἀθηναίους, ὥστε τοὺς αὐτοὺς ἐχθροὺς καὶ φίλους νομίζειν. Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι· οἱ δὲ τοῦ δήμου προστάται πείθουσιν αὐτὸν πέντε μὲν ναῦς τῶν αὐτοῦ σφίσι καταλιπεῖν, ὅπως ἥσσόν τι ἐν κινήσει ᾧσιν οἱ ἐναντίοι, ἴσας δὲ αὐτοῖς πληρώσαντες ἐκ σφῶν αὐτῶν συμπέμψειν. Καὶ ὁ μὲν συνεχώρησεν, οἱ δὲ τοὺς ἐχθροὺς κατέλεγον ἐς τὰς ναῦς. Δείσαντες δὲ ἐκεῖνοι μὴ ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπο πεμφθῶσι καθίζουσιν ἐς τὸ τῶν Διοσκόρων ἱερόν. Νικόστρατος δὲ αὐτοὺς ἀνίστη τε καὶ παρεμυθεῖτο.

**ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ**

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Τῇ δὲ ἐπιγιγνομένη ἡμέρᾳ Νικόστρατος ... Καὶ ὁ μὲν ταῦτα πράξας ἔμελλεν ἀποπλεύσεσθαι.»  
**Μονάδες 30**
2. Σε ποιές ενέργειες προέβη ο Νικόστρατος ερχόμενος στην Κέρκυρα και με ποιό σκοπό; Να αναφερθούν οι ρηματικοί τύποι με τους οποίους δηλώνονται αυτές οι ενέργειες.  
**Μονάδες 10**
3. Ποιά ήταν η πρόταση των δημοκρατικών Κερκυραίων στον Νικόστρατο; Πώς την αξιολογείται;  
**Μονάδες 10**
4. Στηριζόμενοι στα κεφάλαια 75 και 78 από την Ἱστορία του Θουκυδίδη να σκιαγραφήσετε το προφίλ του Νικόστρατου ως ανθρώπου, πολιτικού και στρατιωτικού.  
**Μονάδες 10**
5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου να γράψετε μία περίοδο λόγου στη Νέα Ελληνική, όπου η συγκεκριμένη λέξη να χρησιμοποιείται με **διαφορετική σημασία** από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: *συγχωρῆσαι*, *κρίναι*, *δήμου*, *προστάται*, *πληρώσαντες*. Μπορείτε να τη χρησιμοποιήσετε **σε οποιαδήποτε μορφή της (μέρος του λόγου, πτώση, αριθμό, γένος, ἐγκλίση, χρόνο)**.  
**Μονάδες 10**
6.
  - α. *στρατηγός*, *ναυσί*, *ξύμβασιν*: να κλιθούν τα παραπάνω ουσιαστικά.
  - β. *πείθει*: να γραφεί το απαρέμφατο και η μετοχή του τύπου στον χρόνο που βρίσκεται.
  - γ. *ποιησαμένους*: να κλιθεί η οριστική και η ευκτική του Αορίστου Ἀ του τύπου στην μέση φωνή.**Μονάδες 10**
7.
  - α. Να εντοπίσετε τρεις δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου.
  - β. Να εντοπίσετε τρεις εμπρόθετους προσδιορισμούς του τόπου.**Μονάδες 10**

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημα της.

| ΣΤΗΛΗ Α                                                          | ΣΤΗΛΗ Β                                                                                             |
|------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Ο Θουκυδίδης είναι εξοικειωμένος με την έκφραση και τη μέθοδο | α. των τραγικών ποιητών                                                                             |
|                                                                  | β. των επικών ποιητών                                                                               |
|                                                                  | γ. των μεγάλων σοφιστών                                                                             |
| 2. Η παιδική και νεανική ηλικία του Θουκυδίδη συμπίπτει          | α. με τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης                                                    |
|                                                                  | β. με την άνοδο των τριάκοντα τυράννων στην εξουσία                                                 |
|                                                                  | γ. με την παρακμή της Αθήνας                                                                        |
| 3. Η οικογένεια του Θουκυδίδη συνδεόταν παραδοσιακά              | α. με τη δημοκρατική παράταξη                                                                       |
|                                                                  | β. με τους ολιγαρχικούς                                                                             |
|                                                                  | γ. με την αριστοκρατική παράταξη                                                                    |
| 4. Ο Θουκυδίδης ως στρατηγός ηγήθηκε των Αθηναίων                | α. στη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς                                                                |
|                                                                  | β. στην Αμφίπολη                                                                                    |
|                                                                  | γ. στη μάχη της Κορώνειας                                                                           |
| 5. Το έργο του Θουκυδίδη                                         | α. ολοκληρώθηκε από τον ίδιο                                                                        |
|                                                                  | β. ολοκληρώθηκε από φιλόλογους της Αλεξανδρινής εποχής (3 <sup>ος</sup> -2 <sup>ος</sup> αι. π. Χ.) |
|                                                                  | γ. διακόπηκε στο 411π.Χ.                                                                            |

**Μονάδες 10**